

BLAŽENKA LJUBOVIĆ

**IZLOŽBENA DJELATNOST GRADSKOG MUZEJA SENJ O
GOSPIĆKO-SENJSKOJ BISKUPIJI I NJEZINOM PRVOM
BISKUPU MONS. DR. MILI BOGOVIĆU**

Blaženka Ljubović
Gradski muzej Senj
Milana Ogrizovića 5
HR 53270 SENJ
gradski.muzej.senj@gs.t-com.hr

UDK: 069(497.5Senj):908
929 Bogović, M.
Ostalo
Ur.: 2014-12-22

Autorica u ovom članku predstavlja dugogodišnju uspješnu suradnju između Gradskog muzeja Senj i mons. dr. Mile Bogovića na polju muzejsko-galerijske djelatnosti s ciljem predstavljanja uloge i značaja nove Gospićko-senjske biskupije i djelovanja njezinog prvog biskupa. U svemu je prikazano osam izložbenih cjelina, ali suradnja se proteže na još nekoliko manjih projekata koji ovdje nisu prikazani.

Cljučne riječi: Mile Bogović, Gospićko-senjska biskupija, Gradski muzej Senj, Crkva Hrvatskih mučenika na Udbini, hrvatski martirologij

Za svog boravka u Senju mons. dr. Mile Bogović aktivno surađuje s Gradskim muzejom Senj, Senjskim muzejskim društvom i Uredništvom *Senjskog zbornika*. U svojim obraćanjima javnosti sa zahvalnošću priznaje da bi njegov znanstveni doprinos na crkvenom i kulturnom polju bio mnogo manji da nije aktivno surađivao s Gradskim muzejom Senj i prof. Antom Glavičićem, dugogodišnjim urednikom *Senjskog zbornika*.

Mons. dr. Bogović postaje i član Uredništva i stalni suradnik *Zbornika*. Redovito piše radove za *Zbornik* i gotovo da do danas nije bilo *Senjskog zbornika* u kojem nije objavljen makar jedan prilog Mile Bogovića.¹

¹ *Senjski zbornici* vidljivi su na portalu znanstvenih časopisa Hrčak, www.hrca.hr. Radovi Mile Bogovića do 2004. godine navedeni su u *Senjskom zborniku*, 31, Senj, 2004.

Sl. 1. Promocija *Senjskog zbornika*, s lijeva: mons. dr. Mile Bogović, dr. med. Franjo Krmpotić, dr. sc. Dragutin Pavličević, prof. Ante Glavičić, Senj, 1997. (foto-arhiva: GMS)

Sl. 2. Mons. dr. Mile Bogović otvara izložbu *Senjske crkve kroz povijest*, Senj, 1998. (foto-arhiva: GMS)

Nakon odlaska prof. Ante Glavičića u mirovinu, 1997. godine, suradnja mons. Bogovića i Muzeja ne prestaje. Dapače, ona se i dalje nastavlja s novom ravnateljicom, prof. Blaženkom Ljubović i njezinim suradnicima, koji nastavljaju što je prof. Glavičić započeo.²

Predmet ovoga rada je suradnja na polju muzejsko-galerijske djelatnosti kroz organiziranje zajedničkih izložaba koje su dokumentarno riječju i slikom predstavile svekolikoj javnosti osnivanje nove Gospičko-senjske biskupije i izbor i djelovanje njezinog prvog biskupa crkvenog povjesničara i znanstvenika mons. dr. Mile Bogovića.

Iako je suradnja bila veoma raznovrsna i brojna, ovdje ću prikazati samo veće izložbene cjeline kojih je bilo ukupno osam. Sva tekstualna, dokumentarna, novinska i foto-građa ovih izložaba predstavljena je na kartonima koji su umetnuti u galerijske okvire dimenzija 100 x 70 cm i 50 x 70 cm. Najprije ću prikazati izložbe koje su neodjeljivo vezane uz Gospičko-senjsku biskupiju i mons. Bogovića, kao biskupa Gospičko-senjske biskupije, a na kraju ću predstaviti i dvije izložbe koje po svojem sadržaju prelaze granice te biskupije, te jednu izložbu koja je također rezultat suradnje Muzeja i Biskupije, a čija tema obrađuje dio crkvene povijesti na ovim prostorima.

1. Katalog članaka iz novina i časopisa o Biskupiji i Biskupu

Za muzejsku zbirku Hemeroteku Muzej permanentno skuplja novinski pisani i slikovni materijal – isječke novinskih članaka, a u novije vrijeme i ispise članaka s internetskih portala koji se odnose i na novoosnovanu Gospičko-senjsku biskupiju i djelovanje njezinog Biskupa.

Na taj je način Muzej sakupio novinsku građu – tiskovni pisani i slikovni materijal koji je tematski vezan uz osnivanje i život Gospičko-senjske biskupije, zatim izbor i djelovanje njenog prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića, kao i župna događanja u tom periodu. O ideji, načinu i značaju sakupljanja novinskih članaka o ovoj temi, možemo pročitati u Predgovoru i Uvodu Kataloga.³ Sakupljeni tiskovni materijal Muzej je izrezao i sortirao te složio u Katalog biskupijskih i župnih događanja, koji prati izložbu o Biskupiji i Biskupu u čast desete obljetnice i koji je postao vjerni tumač onoga što se događalo od samog početka u životu i djelovanju Biskupije i njenog prvog Biskupa.

² *Spomenica 1962.-2012*, Gradski muzej Senj, 2012.

³ Katalog tiskovina o Gospičko-senjskoj biskupiji i prvom biskupu dr. Mili Bogoviću 2000.-2010., knjiga, I, II, III, IV. i Katalog tiskovina deset godina Gospičko-senjske biskupije kroz župna događanja i slavlja 2000.-2010., knjiga I, II, III.

Sl. 3. Naslovnica i unutrašnja stranica kataloga tiskovina o Gospičko-senjskoj biskupiji i prvom biskupu dr. Mili Bogoviću, Senj, 2010. (foto-arhiva: GMS)

Ovaj Katalog tiskovina, osim što prati kako je hod Biskupije odjekivao na stranicama našega tiska, također pokazuje početni zanos i ljubav prema ovoj crkvenoj instituciji. Malo je važnih događaja unutar zadnjih deset godina koji su praćeni tako otvorenim odobravanjem svih društvenih čimbenika kao što je osnivanje Gospičko-senjske biskupije.

Muzej je odlučio sakupljenu i tematski sortiranu novinsku i slikovnu građu, osim putem Kataloga tiskovina, predstaviti javnosti i putem izložbe s ostalom dokumentacijom i slikovnim materijalom, kako bi zainteresirani za život Biskupije, listajući ovaj Katalog i gledajući izložbu, mogli što bolje pratiti hod Biskupije te djelatnost i ulogu njenog prvog Biskupa.

Sl. 4. Naslovnica i unutrašnja stranica kataloga tiskovina o Župnim događanjima Gospičko-senjske biskupije, Senj, 2010. (foto-arhiva: GMS)

2. Deset godina Gospićko-senjske biskupije

Prva prilika za predstavljanje djelatnosti Biskupije i njenog prvog biskupa pružila se 2010. godine u prigodi proslave desetgodišnjice njenog osnutka i djelovanja njenog prvog biskupa kroz pripremljenu i postavljenu dokumentarno-slikovnu izložbu pod naslovom *U susret 10. godišnjici osnutka Gospićko-senjske biskupije i imenovanja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića*. Uz tiskovni i slikovni materijal⁴ na ovoj je izložbi predstavljena dokumentacija i arhiva novoosnovane biskupije i njezinog biskupa. Tako je tekstom i slikom na trideset panoa: 18 vel. 100 x 70 cm i 12 vel. 50 x 70 cm predstavljen desetogodišnji hod mlade biskupije i životni put i djelovanje njenog prvog biskupa, mons. dr. Mile Bogovića.

U uvodnom je dijelu povijesni pregled i slijed crkvene organizacije na ovom prostoru prije uspostave Gospićko-senjske biskupije, odnosno put od Senja, preko Krbave, Otočca i Modruša do Gospića. Slijede događanja navedena kronološkim redom počevši od 1999., kada je Biskup postao naslovnim biskupom Tamate i pomoćnim Riječko-senjskim biskupom sa sjedištem u Gospiću. Zatim događaji iz 2000., kada je uspostavljena Gospićko-senjska biskupija i ustoličen njezin prvi biskup, dr. Mile Bogović. Nadalje se nižu događaji u kojima je sadržan bogat teološko-pastoralni rad i ostale aktivnosti iz djelokruga rada Biskupa, zatim događanja u Biskupiji s naglaskom na ona važnija koja su obilježila svaku godinu. U sklopu ove izložbe i biskupijskih događanja predstavljena je ukratko i CHM na Udbini gdje se kronološkim redom nižu i događaji vezani za njezinu gradnju.

Sadržaj izložbe po panoima:

- Pano I prikazuje grb Biskupa.
- Pano II prikazuje grb Biskupije.
- Pano III prikazuje pročelje gospićke katedrale BDM.
- Pano IV prikazuje pročelje senjske katedrale BDM.
- Pano V prikazuje zgradu Gospićko-senjske biskupije.
- Pano VI prikazuje povijesni pregled sa zemljovidima – prikaz slijeda crkvene organizacije na ovom prostoru prije uspostave Gospićko-senjske biskupije odnosno put od Senja, preko Krbave, Otočca i Modruša do Gospića.
- Pano VII sadrži tekstualni uvod i pregled kronologije događanja od ustoličenja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića i osnivanja Gospićko-senjske biskupije 2000. do 2010. godine.

⁴ *Vila Velebita* 1 (93), srpanj-rujan 2000; br. 7 (99), lipanj 2004.; br. 9 (101), travanj 2006., *Hrvatska vjernost*, glasilo Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini, br. 1 – 6, Gospićko-senjska biskupija, 2006. – 2010., Gospić; Katalog tiskovina Senj, Senj srpanj, 2010; Katalog izložbe, Glasnik Gospić-senjske biskupije, 2000.-2010, web portali.

- Pano VIII predstavlja događanja vezana za ređenje mons. dr. Mile Bogovića u Rijeci, 29. 6. 1999. godine, koji postaje naslovnim biskupom Tamate i pomoćnim Riječko-senjskim biskupom sa sjedištem u Gospiću.

- Pano IX predstavlja biografiju - životopis, papinu bulu o imenovanju, grb i geslo prvog biskupa Gospičko-senjske biskupije, mons. dr. Mile Bogovića.

- Pano X i XI predstavljaju događanja iz 2000. godine, odnosno slikom i tekstom grb Biskupije i papine bule o ustoličenju Biskupa i osnivanju Biskupije te fotografije vezane za događanja oko ustoličenja Biskupa i uspostave Gospičko-senjske biskupije u Gospiću, 25. 7. 2000. godine.

- Pano XII predstavlja događanja iz 2001. godine: prvu godišnjicu Biskupije, biskupijsko hodočašće u Rim, Biskupov pastoralni posjet iseljenim Hrvatima u Australiji...

- Pano XIII predstavlja događanja iz 2002. godine: drugu godišnjicu Biskupije, Biskupov teološko-pastoralni rad i susrete vezane za gradnju CHM na Udbini, sudjelovanje u radu tijela Biskupije Metropolije i HBK.

- Pano XIV predstavlja događanja iz 2003. godine što uključuje događaje vezana za treći posjet pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj, kada je Papa, u Rijeci, blagoslovio kamen temeljac za CHM kojeg je iste godine, na 510. obljetnicu Krbavske bitke, u tijeku misnog slavlja na Udbini riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić predao biskupu Gospičko-senjske biskupije, zatim pokretanje projekta CHM na Udbini i predstavljanje na tu temu brojnih konferencija i susreta s najvišim crkvenim, državnim i političkim tijelima. Ovdje je predstavljeno i pastoralno djelovanje Biskupa i aktivnosti oko zgrade budućeg biskupskog ordinarijata koju je trebalo obnoviti

- Pano XV predstavlja događanja iz 2004. godine, početak obnove Biskupskog ordinarijata, misno slavlje na Bleiburgu, projekt CHM autora Nikole Bašića arhitekta iz Zadra, Biskupov pastoralni posjet hrvatskim iseljenicima u SAD-u (Chicago) na kojem ih je upoznao s idejom izgradnje CHM na Udbini, zatim i obilježavanje važnih godišnjica značajnih za Crkvu.

- Pano XVI predstavlja događanja iz 2005. godine i to: obilježavanje 820. godišnjice Krbavske biskupije, polaganje kamena temeljaca za CHM, posjet Hrvatima u Subotici, svećeničko ređenje braće Hodak, predstavljanje izabranog projekta za gradnju CHM kroz tiskovne konferencije i izložbe diljem Hrvatske, kao i više promidžbenog materijala poput raznih tiskovina, kalendara, doplatnih marki. U promidžbu su bili uključeni brojni gospodarstvenici i intelektualci.

- Pano XVII predstavlja događanja iz 2006. godine i događanja vezana za posjet biskupa HBK u Rimu kada se biskup Bogović susreo s papom Ivanom Pavlom II. i upoznao ga sa značajem izgradnje CHM za hrvatski narod kao i napredovanjem u izgradnji iste. Ujedno je ovdje predstavljen kalendar pod nazivom *Mučenički sjaj na licu Hrvatske* kao i glasilo CHM na Udbini, *Hrvatska*

vjernost. Nadalje je prikazano svečano otvaranje zgrade Ordinarijata, sudjelovanje Biskupa na otvaranju spomen obilježja Nikoli Tesli, te otvaranje Veleučilišta u Gospiću.

- Panoi XVIII i XIX predstavljaju događanja vezana za 2007. godinu: Biskupovo pastoralno djelovanje i sudjelovanje u obilježavanju važnih godišnjica značajnih za Crkvu kao što je 200. godišnjica osnutka senjskog sjemeništa i učilišta, zatim je tu prikazan i posjet primorskim Bunjevcima u Subotici gdje je Biskup sudjelovao na izložbi na temu Bunjevaca. Slijedi proslava godišnjice Krbavske bitke i Dana hrvatskih mučenika, prinošenje blagoslovljenog spomenkamenja s povijesnih stratišta iz cijele Hrvatske koje će biti ugrađeno u zid sjećanja CHM, zatim potpisani ugovor za izgradnju i početak radova na CHM, prvi dobrotvorni koncert za izgradnju CHM *Uskrs u Ciboni*, koji će postati tradicionalan, kao i sudjelovanje Biskupa na znanstvenom skupu *Identitet Like*. Prikazano je i 35. Plenarno zasjedanje HBK koje je održano u Gospiću 16.-18. 10. 2007. u sklopu kojeg su hrvatski biskupi posjetili Senj i gradilište CHM na Udbini.

Sl. 5. Detalj s izložbe *U susret 10. godišnjici osnutka Gospićko-senjske biskupije i imenovanja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića* (foto-arhiva: GMS)

- Pano XX predstavlja događanja iz 2008. godine: Biskupovo pastoralno djelovanje i sudjelovanje na znanstvenom simpoziju o 500. godišnjici završetka rada senjske glagoljske tiskare te na otvaranju spomenika popa Šime Starčevića kao i na više promocija knjiga i izložaba. Kroz tiskovne konferencije predstavljen je novi projekt CHM na Udbini autorice Marine Balin Padejev koji je napravljen po uzoru na crkvu sv. Križa u Ninu kao i potpisivanje ugovora o izgradnji s izvođačem radova.

- Pano XXI predstavlja događanja iz 2009. i dijela 2010. godine i to biskupovo pastoralno djelovanje i sudjelovanje na saborima Riječke metropolije u Rijeci i Gospiću i simpoziju o senjskom srednjem školstvu te ostale aktivnosti iz djelokruga rada Biskupa, proslava 9. godišnjice Biskupije na Udbini. Predstavljena je dosadašnja izgradnja CHM koja poprima završne konture u skladu s projektnom dokumentacijom i planiranim radovima do kraja 2009. i prve polovice 2010. godine, kao i dosadašnja predstavljanja ove izložbe na Udbini, Slunju, Ogulinu i Otočcu.

- Pano XXII predstavlja tekstualni uvod i pregled kronologije događanja izgradnje CHM.

- Pano XXIII pod naslovom *CHM hram hrvatske zahvalnosti* predstavlja događanja i aktivnosti oko početka gradnje CHM kao i upravna i stručna tijela zaslužna za izgradnju CHM.

- Pano XXIV pod naslovom *Od ideje do kamena temeljca CHM na Udbini* predstavlja događanja od 2002. do 2005. godine.

- Pano XXV predstavlja plakat, poziv za koncert koji se 21. listopada 2003. godine održao u koncertnoj dvorani V. Lisinski u Zagrebu.

- Pano XXVI predstavlja plakat, poziv za blagoslov gradilišta i polaganje kamena temeljca za CHM na Udbini, 9. 9. 2005. godine.

- Pano XXVII pod naslovom *CHM - Crkva povijesnog kontinuiteta i jasnih poruka*, prikazuje stari i novi projekt CHM na Udbini.

- Pano XXVIII predstavlja plakat, poziv za proslavu Dana hrvatskih mučenika, 13. 9. 2008. godine i izgradnju crkve po novom projektu.

Pano XXIX pod naslovom *Izgradimo CHM na Udbini*, predstavlja tijek izgradnje po novom projektu CHM iz 2008. godine.

- Pano XXX predstavlja plakat Gospićko-senjske biskupije kojim se pozivaju dekanati na korizmena hodočašća vjernika u gospićku Katedralu, koja su organizirana kao dio velikog projekta Gospićko-senjske biskupije, u razdoblju od 2006. do 2010. s ciljem nadolazeće proslave desete obljetnice osnutka Gospićko-senjske biskupije s tim da se svake godine predstavi hodočasniciima i građanstvu po jedan dekanat, njegove župe i sakralni objekti koji svjedoče o bogatom duhovnom životu u prošlosti novoosnovane Gospićko-senjske biskupije.

Sl. 6. Senjski muzealci (slijeva: Melanija Prpić, dipl.oec., Silvija Huljina, prof., Darko Nekić, prof., mons. dr. Mile Bogović, Blaženka Ljubović, prof., Dragan Žunić, Marija Margeta, Branimir Turina) s biskupom Bogovićem na otvaranju izložbe *U susret 10. godišnjici osnutka Gospičko-senjske biskupije i imenovanja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića*, Senj, 2009. (foto-arhiva: GMS)

U sklopu izložbe predstavljena su i broja izdanja knjiga, časopisa i članaka Biskupije i dekanata po župama.

Ova izložba je doprinos obilježavanju 10. godišnjice uspostave Gospičko-senjske biskupije i ustoličenja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića. Za izložbu je korišten materijal iz arhive Biskupa i Gospičko-senjske biskupije, foto-arhiva GMS, internet portali.

Izložbu je osmislio i pripremio Gradski muzej Senj. Napominjemo da smo zbog opsega događanja u Gospičko-senjskoj biskupiji u proteklom periodu i djelovanja Biskupa te raspoloživog arhivskog i fotografskog materijala bili prisiljeni, po vlastitom nađenju, napraviti izbor važnijih događanja.

Izložba je u čast desete obljetnice Biskupije najprije predstavljena u Senju, u travnju 2009. godine, potom na Udbini (Krbavi), u srpnju 2009; Slunju, u

kolovozu 2009; Ogulinu u rujnu 2009; Otočcu, u siječnju 2010. i u Gospiću, 25. srpnja 2010. godine, na desetu godišnjicu uspostave Biskupije.⁵ Izložba se danas nalazi i izložena je u Ordinarijatu Gospićko-senjske biskupije u Gospiću.

3. *Crkva hrvatskih mučenika.*

Posebna je pažnja posvećena Crkvi hrvatskih mučenika na Udbini, od početaka izgradnje 2005. pa do njezine posvete 2011. godine. U okviru proslave Dana hrvatskih mučenika na Udbini, 11. rujna 2010. kada je blagoslovljena CHM, javnosti je predstavljena izložba o gradnji CHM na Udbini pod naslovom *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (od ideje do crkve na Udbini)*⁶.

Izložba predstavlja stari prvotni projekt Crkve, autora arhitekta Nikole Bašića, i novi projekt, autorice arhitektice Marine Balin Padejev, u kojem je naglasak na temeljnim postavkama kršćanstva, a koji je izrađen po uzoru na crkvu sv. Križa iz Nina, zatim prostorne sadržaje po etažama od bogoslužnog, koji je srce cijelog projekta do kripe, pastoralnog i muzejskog prostora, kao i ostatke temelja nekadašnje župne crkve sv. Nikole, koja je spaljena početkom 1943. godine. Tu je i Memorijalni park s replikom Vukovarskog križa i spomen kamenjem s hrvatskih stratišta. Predstavljen je i Trg sa spomenikom pape Ivana Pavla II. Papa u jednoj ruci drži križ koji podsjeća na križ krbavskih biskupa s početka 13. st., a pastoral u drugoj, koji je izrađen prema onome kojeg su nosili krbavski biskupi u 15. st., jer je ideja da memorijalni centar, odnosno crkva bude izgrađena na Krbavskom polju i povezana s Papinom porukom na prijelazu u treće tisućljeće, kada je pozvao cijeli kršćanski svijet da popiše svoje svjedoke vjere, svoje mučenike, znane i neznane, kako bi se to, kao dragocjeno blago, prenijelo preko praga tisućljeća i idućim generacijama poslužilo kao uzor.

Na devet izložbenih panoa vel. 100 x 70 cm dokumentarno slikom i tekstom kronološki su prikazana događanja vezana za gradnju CHM od početne ideje 2002. do posvete 2011. godine.

Sadržaj izložbe po panoima:

- Pano I sadrži uvodni tekst o CHM na Udbini s porukama i uzorima za njezinu izgradnju kao što je crkva sv. Križa u Ninu, te s predstavljenim upravnim tijelima zaduženim za aktivnosti oko njezine izgradnje.

⁵ Katalog izložbe U susret 10. godišnjici osnutka Gospićko-senjske biskupije i imenovanja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića 2000.-2010., Senj, travanj 2009. Udbina, srpanj 2009, Slunj, kolovoz 2009., Ogulin, rujan 2009. Otočac, siječanj 2010., Gospić, srpanj 2010.; Glasnik Gospić-senjske biskupije, 2000.-2010.

⁶ Katalog *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (od ideje do crkve na Udbini)*, Udbina 11. rujna 2010.

Sl. 7. Detalj s izložbe *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (od ideje do crkve na Udbini)*, Udbina, 11. rujan 2010. (foto-arhiva: GMS)

- Pano II sadrži pregled kronologije događanja s fotografijama oko gradnje CHM od ideje 2002. do 2010. godine.

- Pano III predstavlja događaje iz 2005. godine i proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu te pregled događaja vezanih za gradnju crkve nakon polaganja kamena temeljca, 9. 9. 2005. i blagoslov gradilišta, izabrani projekt gradnje CHM i njegovu prezentaciju te promociju kroz tiskovne konferencije i izložbe diljem Hrvatske, uz ostali promidžbeni materijal kao što su razne tiskovine, kalendari, doplatne marke i sl. Predstavljani su i poznati tzv. *Gospički razgovori* na temu projekta CHM u kojima su sudjelovali istaknuti pojedinci iz raznih struka, a koji bi mogli pridonijeti obogaćivanju vjerskog i umjetničkog vida projekta: teolozi, liturgičari, slikari, kipari, književnici, filozofi, pedagozi, povjesničari umjetnosti.

- Pano IV predstavlja događaje iz 2006. godine i proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu: događaje vezana za gradnju CHM i susret biskupa

Bogovića i pape Ivana Pavla II. za boravka biskupa HBK od 3. do 10. srpnja 2006. u Rimu kada je Papu upoznao s značajem i tijekom izgradnje CHM. Predstavljani su i brojni susreti s gospodarstvenicima i intelektualcima Hrvatske kao i dobrotvorna utakmica za CHM. Također tu su i pripremni radovi za izgradnju CHM, promocija kalendara *Mučenički sjaj na licu Hrvatske za 2007.* kao i pokrenuto glasilo CHM na Udbini *Hrvatska vjernost* (br. 1/12, 2006.) koje prati sva događanja vezano za gradnju CHM na Udbini.

- Pano V predstavlja događaje iz 2007. godine: proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu kao i događaje vezane za gradnju CHM kao što su: prvi dobrotvorni koncert za izgradnju CHM Uskrs u Ciboni (12. travnja), 2. broj glasila *Hrvatska vjernost*, potpisivanje ugovora za izgradnju (25. svibnja), početak radova na CHM (8. lipnja), spomen-kamenje s povijesnih stratišta iz cijele Hrvatske koje će biti ugrađeno u zid sjećanja CHM, Biskupov posjet Hrvatima u SAD-u (29. rujna - 15. listopada) kako bi ih upoznao s gradnjom CHM na Udbini. Predstavljen je i posjet gradilištu CHM hrvatskih biskupa HBK nakon plenarnog zasjedanja održanog u Gospiću 19. listopada. Nadalje su tu i aktivnosti oko novog projekta CHM, te 3. broj glasila *Hrvatska vjernost*.

- Pano VI predstavlja događaje iz 2008. godine i proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu, zatim aktivnosti i susret s HRT-om u svezi medijske promidžbe projekta CHM. Nadalje je predstavljen koncert pod nazivom *Lijepom našom* koji je u korist CHM održan u 24.3.2008. godine u Ciboni, potom novi projekt crkve, autorice Marine Balin Padejev, koji je napravljen po uzoru na crkvu sv. Križa u Ninu i potpisivanje ugovora o izgradnji. Tu su i motoristi i branitelji koji donose novo spomen-kamenje s povijesnih mjesta, stratišta hrvatskog naroda, na Zid sjećanja dobrote i mučeništva na Udbini (13. rujna) u tijeku proslave Krbavske bitke i Dana hrvatskih mučenika. Predstavljen je novi broj glasila *Hrvatska vjernost* kao i brojni koncerti i sportska događanja u korist CHM.

- Pano VII predstavlja događaje iz 2009. godine i proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu kao i nastavak gradnje CHM, koja je već pod krovom i poprima završne konture u skladu s projektnom dokumentacijom. Predstavljen je treći dobrotvorni koncert za izgradnju CHM *Uskrs u Ciboni*, promocija filma o Lici, autora Jakova Sedlara, *Od početka hrvatske države do CHM*. Predstavljen je spomen-kamen donesen s Golog otoka kao i 5. broj glasila *Hrvatska vjernost*.

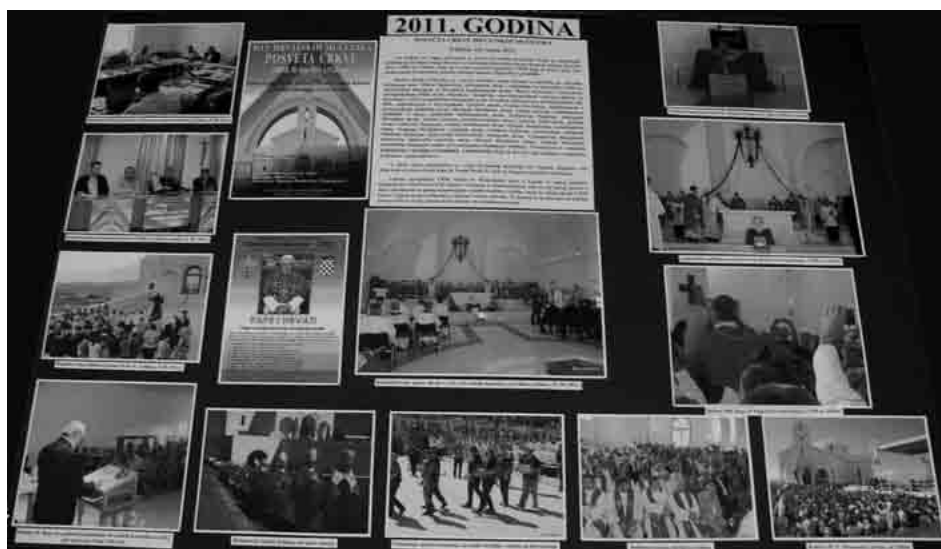
- Na panou VIII predstavljena je 2010. godina i nastavak gradnje Crkve, postavljanje četiriju zvona na preslicu zvonika u obliku glagoljskog slova «A», od kojih je najveće zvono posvećeno na čast svih hrvatskih mučenika, dok su ostala tri posvećena mučenicima: Nikoli Taveliću, Marku Križevčaninu i Alojziju Stepincu. Nadalje pano predstavlja fotografije prve mise u kripti CHM. Također je predstavljena i proslava Dana hrvatskih mučenika za tu godinu kao i blagoslov CHM, 11. rujna, u sklopu misnog slavlja.

- Pano IX predstavlja događaje vezane za 2011. godinu, radove na unutrašnjem uređenju CHM kao i proslavu Dana hrvatskih mučenika za tu godinu te posvetu Crkve koja je izvršena 10. 9. 2011. u sklopu misnog slavlja.

Izložba predstavlja doprinos pojašnjenju i upoznavanju s nastankom CHM na Udbini prateći je od početne ideje do njezine izgradnje kao spomen obilježja svehrvatskog stradanja kroz povijest.

Za izložbu je korištena ustupljena dokumentacija i foto-arhiva biskupa mons. dr. Mile Bogovića i Gospićko-senjske biskupije (koju je snimio i arhivirao kancelar Biskupije, mr. Draženko Tomić i Glasila Biskupije, tiskovni i slikovni materijal iz Kataloga tiskovina, te informacije s raznih web portala.⁷ Izložbu je osmislio i pripremio Gradski muzej Senj. Zbog opsega događanja oko izgradnje CHM i raspoloživog arhivskog i fotografskog materijala, Muzej je bio prisiljen, po vlastitom nahodjenju, napraviti izbor važnijih događanja koji su predstavljeni ovom izložbom.

Ova je izložba predstavljena na Udbini i uključena je u stalan muzejski postav CHM na Udbini, kako bi svjedočila o svemu što se događalo tijekom njezine izgradnje.

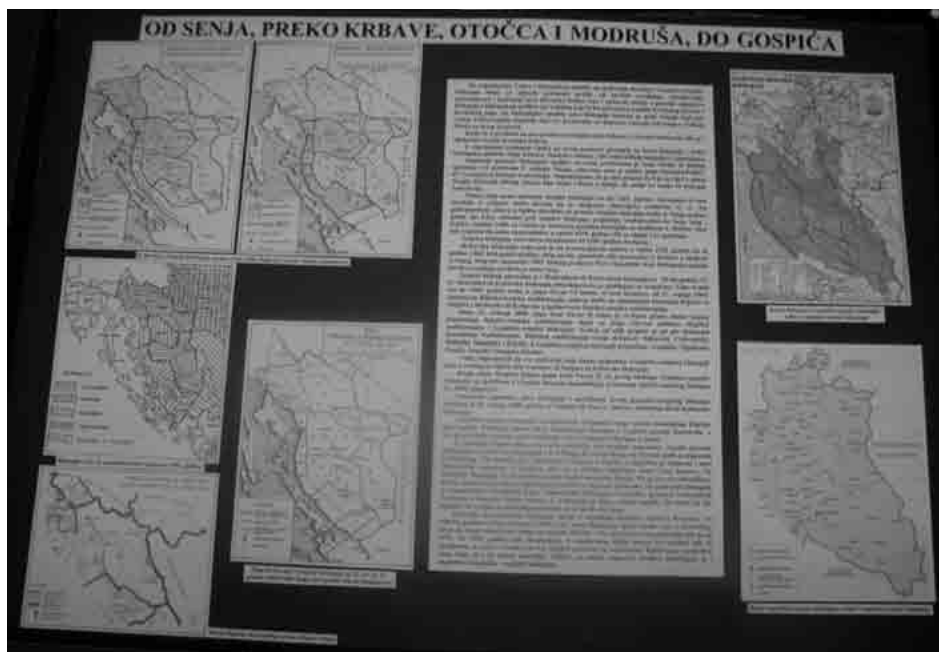

Sl. 8. Detalj s izložbe *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (od ideje do crkve na Udbini)* koji se odnosi na posvetu Crkve, Udbina, 2011. (foto-arhiva: GMS)

⁷ *Vila Velebita*, 2004; 2006. *Hrvatska vjernost*, 2006.-2010., *Hrvatska vjernost*, 2007. - 2010; Katalogi tiskovina, 2009; 2010.

4. Biskupijska sjedišta.

U okviru proslave 10. obljetnice uspostave Gospićko-senjske biskupije Muzej je priredio izložbu *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospićko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)*.

Sl. 9. Detalj s izložbe *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospićko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)* (foto-arhiva: GMS)

Na šest panoa vel. 100 x 70 cm izložbe dokumentarno slikom, tekstem i zemljovidima prikazani su povijesni podatci vezani za svako sjedište te povelje-papine bule, grbovi, pečati i foto-materijal. Uz uvodni pano prikazana su četiri biskupijska sjedišta i to: Senj od 5. st. do 1969., Krbava od 1185. do 1460., Modruš od 1460. do 1493. i Otočac od 1460. do 1534. godine, koja su egzistirala na prostoru današnje Gospićko-senjske biskupije u razvijenom srednjem vijeku, kao i Gospić, novo biskupijsko sjedište, koje egzistira od 2000. godine.

- Pano I predstavlja uvodni tekst i zemljovide negdašnjih biskupijskih sjedišta današnje Riječke metropolije.

- Pano II tekstem, slikom i zemljovidom predstavlja Senj - sjedište Senjske biskupije od V. stoljeća do 1969. godine.

- Pano III tekstem, slikom i zemljovidom predstavlja Krbavu - sjedište Krbavske biskupije od 1185. do 1460. godine.

- Pano IV tekstem, slikom i zemljovidom predstavlja Modruš - sjedište Modruške biskupije od 1460.- 1493.

- Pano V tekstem, slikom i zemljovidom predstavlja Otočac - sjedište Otočke biskupije od 1460. do 1534. godine.

- Pano VI tekstem, slikom i zemljovidom predstavlja Gospić – sjedište Gospićko-senjske biskupije.

Izložba je predstavljena u Senju, Oštarijama, Modrušu i Gospiću⁸, nakon čega je uključena u stalan muzejski postav CHM na Udbini.

Sl. 10. Detalj s izložbe *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospićko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)* (foto-arhiva: GMS)

⁸ Katalog, *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospićko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)*, Senj, 2010.

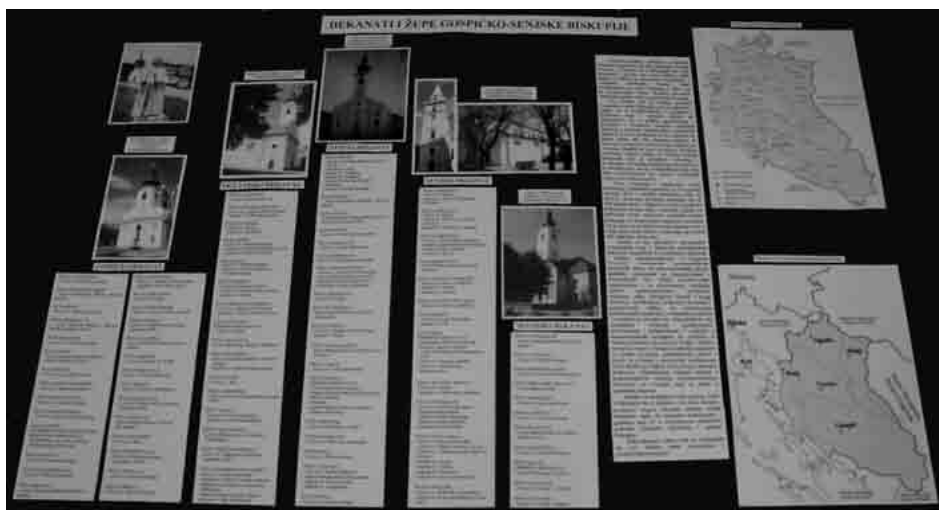

Sl. 11. S otvaranja izložbe *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospičko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)* u senjskoj Katedrali na kojoj je uz biskupa Bogovića nazočio i apostolski nuncij u RH mons. Mario Cassari, Senj, 2010. (foto-arhiva: GMS)

5. Dekanati.

Od kada je postao biskup Gospičko-senjske biskupije, uz sve obveze zahtjevne biskupske službe koju obnaša, mons. dr. Mile Bogović pokrenuo je i proveo u djelo brojne projekte u Biskupiji i šire među kojima posebno mjesto zauzima obnova crkvenih objekata na području Biskupije, napose onih koji su razoreni u Domovinskom ratu. Ova Biskupova aktivnost predstavljena je nizom izložaba u kojima su pojedinačno predstavljeni svi dekanati i župe Gospičko-senjske biskupije, odnosno povijest župa i obnovljeni sakralni objekti po dekanatima u razdoblju od 2006. do 2010. godine i to redosljedom, *Župe dekanata; Senj, 2006., Otočac, 2007., Slunj 2008, Ogulin, 2009. i Gospić, 2010.*⁹

⁹ J. ŽIVKOVIĆ, 1996.

Sl. 12. Detalj s izložbe *Župe dekanata; Senj, 2006., Otočac, 2007., Ogulin, 2008., Slunj 2009., Gospić, 2010.* (foto-arhiva: GMS)

Kroz izložbu su predstavljene župe i sakralni objekti (brojne crkve i kapele te samostani augustinaca, dominikanaca, franjevac, pavlina i benediktinaca) koji svjedoče o bogatom životu u prošlosti na ovom prostoru, od kojih neki pripadaju izuzetno vrijednim spomenicima duhovne kulture hrvatskog naroda.

Senjski dekanat

Na deset panoa vel. 100 x 70 cm prikazane su župe i njihovi sakralni objekti (crkve, kapele i samostani) koji čine ovaj dekanat i svjedoče o bogatom duhovnom životu grada Senja.

- Pano I sadrži uvodni tekst na kojem je tekstem, slikom i zemljovidom predstavljen Senjski dekanat.

- Pano II predstavlja župu Senj.

- Panoi III i IV predstavljaju senjske crkve i samostane.

- Pano V predstavlja senjsku katedralu Uznesenja BDM.

- Pano VI predstavlja župe Krivi Put i Sveti Juraj.

- Pano VII predstavlja župe Senjska Draga i Vratnik.

- Pano VIII predstavlja župe Lukovo Otočko i Starigrad.

- Pano IX predstavlja župe Jablanac i Priznu.

- Pano X predstavlja župe Karlobag i Lukovo Šugarje.

Katalozi izložaba župa dekanata *Senj, 2006; Otočac, 2007; Ogulin, 2008; Slunj, 2009; Gospić, 2010.*

Sl. 13. Detalj s izložbe *Župe Senjskog dekanata* (foto-arhiva: GMS)

Izložba je bila predstavljena u Muzeju Like u Gospiću od 2. ožujka 2006. do 8. travnja 2006. godine nakon čega je uključena u stalni muzejski postav CHM na Udbini.

Otočki dekanat

Na deset panoa vel. 100 x 70 cm slikom i tekstem prikazane su župe i njihovi sakralni objekti (crkve, kapele i samostani) ovog dekanata.

- Pano I sadrži uvodni tekst na kojem je tekstem, slikom i zemljovidom predstavljen Otočki dekanat.
- Pano II predstavlja župu Otočac.
- Pano III predstavlja župu Brinje.
- Pano IV predstavlja župe Dabar, Jezerane, Križpolje i Kompolje.
- Pano V predstavlja župe Sinac i Stajnicu.
- Pano VI predstavlja župe Ličko Lešće i Švicu.
- Pano VII predstavlja župu Krasno Polje.
- Pano VIII predstavlja župe Prozor i Ramljane.
- Pano IX predstavlja župe Brlog i Čanak.
- Pano X predstavlja župe Kuterevo, Letinac i Lipice.

Sl. 14. Detalj s izložbe *Župe otočkog dekanata* (foto-arhiva: GMS)

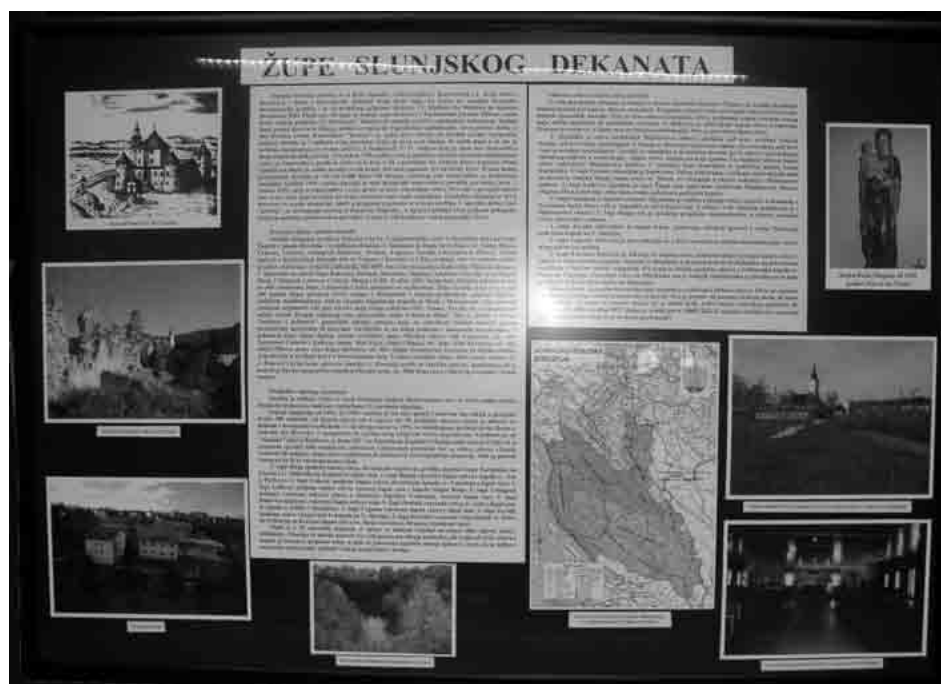
Izložba je predstavljena u ordinarijatu Gospićko-senjske biskupije od 25. veljače 2007. do 25. ožujka 2007. godine nakon čega je uključena u stalni muzejski postav CHM na Udbini.

Slunjski dekanat

Na dvanaest panoa vel. 100x70 cm slikom i tekstem su prikazane župe i njihovi sakralni objekti (crkve, kapele i samostani) ovog dekanata.

- Pano I sadrži uvodni tekst na kojem je tekstem, slikom i zemljovidom predstavljen Slunjski dekanat.

- Pano II predstavlja župu Slunj.
- Pano III predstavlja župu Cetingrad.
- Pano IV predstavlja župu Rakovica.
- Pano V predstavlja župu Hrvatski Blagaj.
- Pano VI predstavlja župu Cvitović.
- Pano VII predstavlja župu Drežnik-grad.
- Pano VIII predstavlja župu Ladevac.
- Pano IX predstavlja župu Vaganac.
- Pano X predstavlja župu Zavalje.
- Pano XI predstavlja župu Korenica.
- Pano XII predstavlja župu Plitvice.

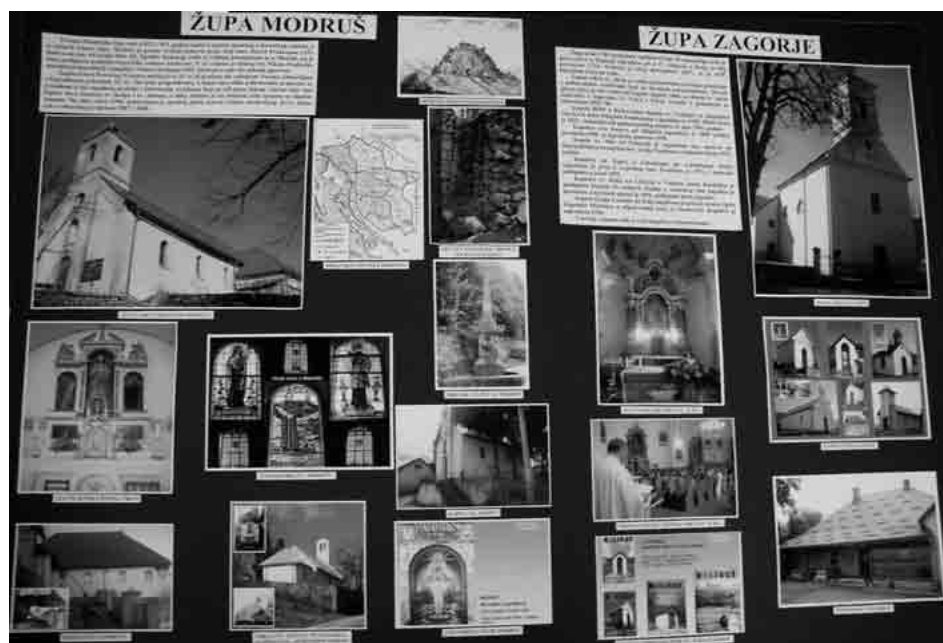
Sl. 15. Detalj s izložbe *Župe Slunjskog dekanata* (foto-arhiva: GMS)

Izložba je predstavljena u ordinarijatu Gospićko-senjske biskupije, od 25. veljače 2008. do 9. ožujka 2008. godine nakon čega je uključena u stalni muzejski postav CHM na Udbini.

Ogulinski dekanat

Na deset panoa vel. 100x70 cm prikazane su župe i njihovi sakralni objekti (crkve, kapele i samostani).

- Pano I predstavlja župu Ogulin I.
- Pano II predstavlja župu Ogulin II.
- Pano III predstavlja župu Josipdol.
- Pano IV predstavlja župu Lipa.
- Pano V predstavlja župe Lešće na Dobri i Trošmariju.
- Pano VI predstavlja župe Modruš i Zagorje.
- Pano VII predstavlja župe Cerovnik i Oštarije.
- Pano VIII predstavlja župe Tounj i Tržić - Kamenicu.
- Pano IX predstavlja župe Generalski Stol i Mrežnički Brest.
- Pano X predstavlja župe Plaški i Saborsko

Sl. 16. Detalj s izložbe *Župe Ogulinskog dekanata* (foto-arhiva: GMS)

Izložba je predstavljena u ordinarijatu Gospićko-senjske biskupije od 1. ožujka do 29. ožujka 2009. godine nakon čega je uključena u stalan muzejski postav CHM na Udbini.

Gospićki dekanat

Na trinaest panoa vel. 100 x 70cm na izložbi su tekstem i slikom prikazane župe i njihovi sakralni objekti (crkve, kapele i samostani).

- Pano I predstavlja Gospićko-senjsku biskupiju.
- Pano II predstavlja dekanate i župe Gospićko-senjske biskupije.
- Pano III predstavlja župu Gospić.
- Pano IV predstavlja župe Smiljan i Trnovac.
- Pano V predstavlja župe Lički Osik i Široku Kulu.
- Pano VI predstavlja župe Bilaj, Lički Novi i Lički Ribnik.
- Pano VII predstavlja župe Kaluđerovac i Perušić.
- Pano VIII predstavlja župe Aleksinica, Donje Pazarište i Klanac.
- Pano IX predstavlja župe Baške Oštarije, Brušane i Bužim.
- Pano X predstavlja župe Gornji i Donji Kosinj.

- Pano XI predstavlja župe Udbina¹⁰, Bunić i Podlapača/Podlapac.
- Pano XII predstavlja župe Gračac, Boričevac, Palanku i Rudopolje.
- Pano XIII predstavlja župa Lovinac, Ričice i Sveti Rok.

Izložba je predstavljena u ordinarijatu Gospićko-senjske biskupije, 21. veljače 2010. godine, nakon čega je uključena u stalni muzejski postav CHM na Udbini.

Sl. 17. Detalj s izložbe *Župe Gospićkog dekanata* (foto-arhiva: GMS)

Ovo izložbeno predstavljanje župa i dekanata organizirano je u Gospiću, kao dio velikog projekta Gospićko-senjske biskupije, u okviru velikog korizmenog hodočašća vjernika u Gospićku katedralu, u susret proslavi desete obljetnice osnutka Gospićko-senjske biskupije, a s ciljem da se hodočasnici i građanstvu predstave župe i sakralni objekti ove mlade biskupije po dekanatima, koji svjedoče o bogatom duhovnom životu u prošlosti na ovom prostoru. Neki od njih pripadaju izuzetno vrijednim sakralnim spomenicima kulture hrvatskog naroda.

¹⁰ Udbinski dekanat osnovan je dekretom biskupa Mile Bogovića 26. rujna 2012. godine a čine ga slijedeće župe: Boričevac, Bunić, Gračac, Korenica, Lovinac, Palanka, Plitvice, Podlapača, Ričice, Rudopolje, Sveti Rok, Udbina. Ovaj dekanat nije predstavljen na izložbi 2010. godine jer je isti osnovan 2012. godine.

Izložbe su ostvarene u organizaciji Biskupije, Dekanata i Muzeja, a za njih je korištena dostupna literatura i građa iz pojedinih župa i dekanata kao i Gospičko-senjske biskupije i Gradskog muzeja Senj.

6. *Žao mi je naroda.*

Povodom desete obljetnice Gospičko-senjske biskupije, biskup Mile Bogović je uz ostalo objavio i knjigu svojih intervjua pod naslovom *Žao mi je naroda - Biskupovih deset godina na medijskom poprištu*¹¹ koji su objavljeni u hrvatskim javnim medijima (dnevnici, tiskovine, časopisi, televizija, radio, internet...). Gradski muzej Senj je putem raznih medija (tiskovnih i društvenih) pratio predstavljanje ove Biskupove knjige, sakupio bogatu građu koju je kronološki posložio u izložbu istoga naslova, u kojoj je ona predstavljena slikom i riječju.

Sl. 18. Detalj s izložbe *Žao mi je naroda - Biskupovih deset godina na medijskom poprištu* (foto-arhiva: GMS)

¹¹ M. BOGOVIĆ, 2010.

Na tri izložbena panoa vel. 100 x 70cm prikazan je foto-materijal koji je nastao tijekom predstavljanja ove knjige u dvadesetak gradova diljem Hrvatske u kojima je knjiga izazvala veliku pozornost građana. Ova izložba danas čini dio stalnog postava muzeja Crkve hrvatskih mučenika.¹²

- Pano I tekstem i slikom predstavlja knjigu o biskupovih deset godina na medijskom poprištu.

- Panoi II i III slikom i tekstem predstavljaju promociju knjige biskupa Bogovića *Žao mi je naroda* koja je tijekom 2010. i 2011. godine predstavljena u dvadesetak hrvatskih gradova.

7. *Prikrivena stratišta i grobišta.*

Izložbom pod naslovom *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina*¹³ Muzej je predstavio rad Komisije za hrvatski martirologij i ulogu njezinog predsjednika mons. dr. Mile Bogovića, znanstvene skupove na temu brojnih zločina i stratišta, žrtava iz komunističkog vremena.¹⁴

Na dvanaest izložbenih panoa, 11 vel. 100 x 70 cm i 1 vel. 50 x 70 cm prikazana je dokumentarno tekstem, slikom i zemljovidima tema izložbe.

U prvom dijelu izložbe, koristeći dostupnu literaturu i foto-arhivu, predstavljen je tijek nastanka i rada Komisije za hrvatski martirologij, koja je osnovana s ciljem istraživanja, obilježavanja i čuvanja grobišta žrtava komunističkog režima u Hrvatskoj, Sloveniji i BiH.

U drugom dijelu izložbe, koristeći dostupnu literaturu i arhivu te zemljovide i foto-arhivu o jugoslavenskim i komunističkim zločinima, predstavljena su stratišta i grobišta Hrvata s područja Hrvatske, Slovenije i BiH iz vremena Drugog svjetskog rata i poraća.

U trećem dijelu je predstavljena foto-dokumentacija s dosadašnjih predstavljanja knjige prof. dr. sc. Josipa Jurčevića *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina.*

- Pano I predstavlja Komisiju HBK i BKBIH za hrvatski martirologij.

- Pano II predstavlja stratišta i grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća te križni put i marševe smrti hrvatskih vojnika i civila.

- Pano III predstavlja smjerove povlačenja hrvatskih vojnika i civila u proljeće 1945. godine.

- Pano IV predstavlja Bleiburg - simbol hrvatskog stradanja.

¹² Katalog za izložbu, *Žao mi je naroda*, Udbina, 2011.

¹³ J. JURČEVIĆ, 2012. Katalog izložbe *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina*, Senj, 2012. Gospić, 2012. Otočac, 2013. Internet portali gradova u kojima je održana promocija knjige.

¹⁴ *Hrvatska vjernost*, 2006. – 2010; *Hrvatska vjernost*, 2007. -2013., Gospić; Katalog tiskovina Senj, Senj srpanj, 2010; Katalog izložbe, Internet portali.

Sl. 19. Mons. dr. Mile Bogović otvara izložbu *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina*, Senj, 2012. (foto-arhiva: GMS)

- Pano V predstavlja masovna stratišta i grobišta hrvatskih ratnih i poratnih žrtava.

- Pano VI predstavlja spomen obilježja žrtvama iz vremena komunističke vladavine.

- Pano VII predstavlja hrvatske žrtve i mučenike drugog svjetskog rata u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

- Pano VIII predstavlja zemljovid i lokacije stratišta i grobišta komunističkih zločina po dekanatima i župama Gospićko-senjske biskupije.

- Pano IX predstavlja Hrvatski martirologij XX. stoljeća, monumentalno djelo don Ante Bakovića o stradanju svećenika, redovnika i redovnica u Drugom svjetskom ratu i poraću.

- Panoi X i XI, predstavljaju grafičke prikaze zločina i hrvatskog stradanja iz Drugog svjetskog rata i poraća.

- Pano XII predstavlja promociju knjige po hrvatskim gradovima prof. dr. sc. Josipa Jurčevića *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina*.

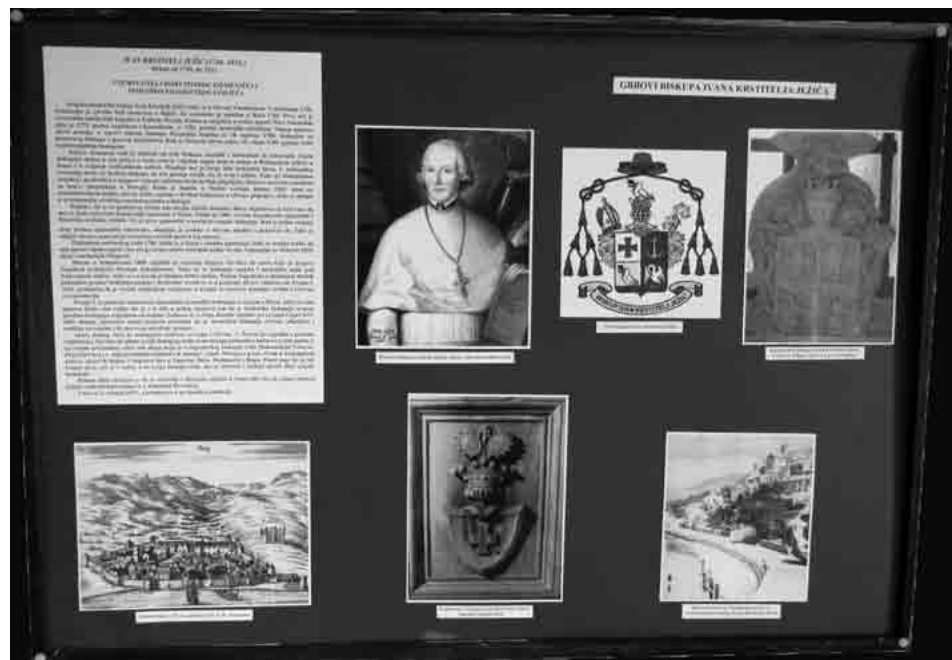
Izložba je tijekom 2012. i 2013. predstavljena u Senju, Gospiću i Otočcu, nakon čega je uključena u stalan muzejski postav CHM na Udbini.

8. *Senjsko sjemenište i Filozofsko - teološko učilište 1806.-1940.-2006.*

Na kraju treba spomenuti još jednu izložbu pod naslovom *Senjsko sjemenište i Filozofsko - teološko učilište 1806.-1940.-2006.* koja je rezultat suradnje GMS, Biskupije i njezinog Biskupa, a koja je priredena u prigodi održavanja Znanstvenog skupa, 21. 7. 2007., u Senju povodom obilježavanja 200. obljetnice Senjskog sjemeništa u našoj Crkvi i narodu, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, Teologije u Rijeci, Gospićko-senjske biskupije, Državnog arhiva u Gospiću i Gradskog muzeja Senj.

Izložba ja predstavljena u sklopu održavanja navedenog skupa, zatim u Gradskom muzeju Senj u prigodi proslave Međunarodnog dana muzeja, 18. 4. 2007., zatim u Muzeju Like u Gospiću, 25. 5.2007., povodom obilježavanja uspostave Gospićko-senjske biskupije.

Znanstveni skup i izložba pokazali su kulturno-znanstveni značaj Senjskog sjemeništa i Filozofsko - teološkog učilišta za Crkvu i narod kao i broj studenata koji su se opredijelili za svećenički, ali i za druge pozive dajući tako svoj veliki doprinos razvoju hrvatske znanosti i kulture.

Sl. 20. Detalj s izložbe *Senjsko sjemenište i Filozofsko - teološko učilište 1806.-1940.-2006.* (foto-arhiva: GMS)

Sl. 21. Zgrada senjskog sjemeništa, početak 20. st. (foto-arhiva: GMS)

Na osam izložbenih panoa vel. 100 x70 cm, dokumentarno slikom, tekstom i zemljovidima biskupija prikazani su povijesni podaci i portreti biskupa vezanih za djelovanja Senjskog sjemeništa i Filozofsko - teološkog učilišta u razdobljima; 1806.-1940.-2006.

Sadržaj izložbe po panoima:

- Pano I pod naslovom *Od Senjsko-modruške ili Krbavske do Riječke nadbiskupije i Gospičko-senjske* predstavlja grbove i povijesne zemljovide navedenih nad/biskupija.

- Pano II uz uvodni tekst donosi spisak studenata kroz godine djelovanja Senjskog sjemeništa i Filozofskog - teološkog učilišta kao i spisak znamenitih ličnosti koje su pohađale navedeno sjemenište i učilište

- Pano III predstavlja biskupa Ivana Krstitelja Ježića (1789.-1833.) utemeljitelja Senjskog sjemeništa i Filozofskog - teološkog učilišta.

- Pano IV pod naslovom *Senjsko-modruški biskupi u vrijeme djelovanja Senjskog sjemeništa*, putem njihovih biografija i portreta predstavlja biskupe: M. Ožegovića, V. Šoića, J. Posilovića, A. Maurovića, R. Vučića, J. Marušića i I. Starčevića koji su biskupovali od 1834. do 1934. godine.

- Pano V pod naslovom *Nad/biskupi- promicatelji visokog crkvenog školstva od 1935. do danas* putem njihovih biografija i portreta predstavlja biskupe: V. Burića, J. Pavličića, A. Tamaruta, I. Devčića i M. Bogovića koji su biskupovali od 1935. do 2006. godine.

- Pano VI pod naslovom *Crkveni redovi u službi senjskog školstva* predstavlja redovničke zajednice koje su djelovale u Senju u vrijeme djelovanja Senjskog sjemeništa i učilišta.

- Pano VII pod naslovom *Sakralni objekti Senja poslije zatvaranja Sjemeništa 1940. godine*, prikazuje crkvene objekte na području grada Senja koji su uglavnom stradali u tijeku Drugog svjetskog rata.

- Pano VIII nosi naslov *Izdavačko-znanstvena djelatnost na području Riječke nadbiskupije i Gospićko-senjske biskupije*, a prikazuje naslovnice znanstvenih izdanja koja obrađuju crkvenu povijest s područja navedenih biskupija.

Sl. 22. Mons dr. Mile Bogović ispred svog životnog projekta, Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, 2014. (foto-arhiva: GMS)

Zaključak

Na temelju izložbene djelatnosti, u prigodi proslave 10. godišnjice Biskupije i Kataloga, tiskovina koja istu prati, jasno je vidljivo kolika je bila potreba i značaj uspostave Gospičko-senjske biskupije, kao i uloga i djelovanje njenog prvog biskupa mons. Bogovića za crkvu u Lici i njezinu budućnost te Ličko-senjsku županiju i Republiku Hrvatsku.

Sve izložbene cjeline velika su pomoć narodu i stručnjacima da lakše shvate sadržaj i poruku samog događaja, ali su isto tako ostali stalni tumač određenog dijela povijesnog hoda mlade biskupije i njezinog prvog biskupa. Naime, svaka izložbena cjelina može se prema potrebama prostora i vremena premjestiti na drugu lokaciju. Kako su mnogi rekli, osnivanje Gospičko-senjske biskupije od povijesnog je značenja ne samo za Liku, nego i za cijelu Hrvatsku. Gradski muzej Senj je želio o toj važnosti što jasnije i zornije progovoriti suvremenicima i budućim naraštajima.

Literatura

- Mile BOGOVIĆ, Hrvatsko glagoljsko tisućljeće, *Senjski zbornik*, 25, Senj, 1998, 1-140.
- Mile BOGOVIĆ, *Otočac-od spomena na Bašćanskoj ploči do biskupijskog sjedišta u 15. st.*, Gospić, 2010.
- Mile BOGOVIĆ, *Modruš ili krbavska Biskupija*, Gospić, 2010.
- Mile BOGOVIĆ, *Žao mi je naroda*, Zagreb, 2010.
- Mile BOGOVIĆ, *Lika i njezina Crkva u prošlosti i sadašnjosti*, Gospić, 2014.
- Mile BOGOVIĆ, *Slunjski kraj i njegova Crkva u prošlosti i sadašnjosti*, Gospić – Slunj, 2015.
- Mile BOGOVIĆ, *Vinodol i njegova Crkva od Vinodolskog zakona do naših dana*, Rijeka, 2015.
- Mile BOGOVIĆ – Darko NEKIĆ, *Senjska biskupija*, Gospić, 2010.
- Glasnik Gospičko-senjske biskupije*, 1-39, 2000.-2010.
- Hrvatska vjernost*, 1-6, Gospić, 2006.-2010.
- Hrvatska vjernost*, časopis za hrvatski martirologij, 7-11, Gospić 2007.-2014.
- Josip JURČEVIĆ, *Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina*, Zagreb, 2012.
- Katalog izložbe *U susret 10. godišnjici osnutka Gospičko-senjske biskupije i imenovanja prvog biskupa mons. dr. Mile Bogovića 2000.-2010*, Senj, travanj 2009. Udbina, srpanj 2009, Slunj, kolovoz 2009, Ogulin, rujanj 2009. Otočac, siječanj 2009, Gospić, srpanj 2010.
- Katalog, *Biskupijska sjedišta na području današnje Gospičko-senjske biskupije (Senj, Krbava, Modruš, Otočac i Gospić)*, Senj, 2010.

Katalozi izložaba župa i dekanata Senj, 2006, Otočac, 2007, Ogulin, 2008, Slunj, 2009, Gospić, 2010.

Katalog tiskovina o Gospićko-senjskoj biskupiji i prvom biskupu dr. Mili Bogoviću 2000.-2010, knjiga, I, II, III, IV. i Katalog tiskovina deset godina Gospićko-senjske biskupije kroz župna događanja i slavlja 2000.-2010, knjiga I, II, III.

Katalog *Crkva hrvatskih mučenika na Udbini (od ideje do crkve na Udbini)*, Udbina 11. rujna 2010.

Katalog *Posveta CHM na Udbini*, Udbina 10. rujna 2011.

Katalog izložbe *Žao mi je naroda*, Udbina, 2011.

Blaženka LJUBOVIĆ, Dr. Mile Bogović – život i djelo, *Zbornik biskupa Mile Bogovića, Prošlost obvezuje povijesni korijeni Gospićko-senjske biskupije*, Rijeka, 2004, 9-54.

Ranjena Crkva u Hrvatskoj: uništavanje sakralnih objekata u Hrvatskoj (1991.-1995.) Zagreb, 1996, 446.

Spomenica *Gospićko-senjska biskupija povijest i sadašnjost*, Gospić, 2010.

Spomenica 1962.-2012. Gradski muzej Senj, Senj, 2012.

Vila Velebita 1 (93), srpanj-rujan 2000; br. 7 (99), lipanj 2004; br. 9 (101), travanj 2006.

THE EXHIBITION ACTIVITY OF THE SENJ TOWN MUSEUM ABOUT THE GOSPIĆ-SENJ BISHOPRIC AND ITS FIRST BISHOP MONS. PROF. MILE BOGOVIĆ

Summary

In the article the author represents the successful longstanding collaboration between the Senj Town Museum and Mons. Prof. Mile Bogović in the field of museum-gallery activities with the aim of presenting the role and significance of the new Gospić-Senj bishopric and the work of its first bishop. Eight exhibition units have been displayed in total, although the collaboration extends to several smaller projects which have not been shown here.

Keywords: Mile Bogović, Gospić-Senj bisphoric, Senj Town Museum, Church of Croatian Martyrs in Udbina, Croatian martyrology